

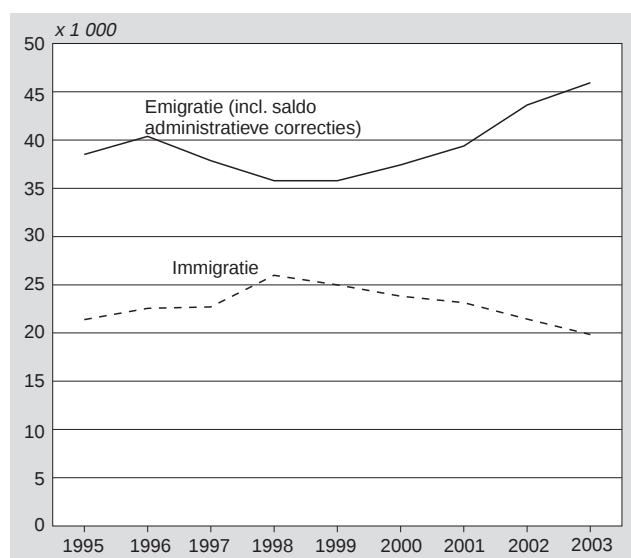
Helpt Nederlandse emigranten keert weer terug

Han Nicolaas

De helft van de in Nederland geboren emigranten keert na verloop van tijd weer terug naar Nederland. De autochtonen onder hen blijken vaker terug te keren dan de allochtonen van de tweede generatie. Tevens bestaan er grote verschillen in terugkeerpercentages tussen de bestemmingslanden.

Ongeveer 45 procent van de jaarlijkse totale emigratie (inclusief het saldo van de administratieve correcties) bestaat uit personen die in Nederland zijn geboren. Sinds 1999 is hun aantal fors gestegen. Daarentegen is het aantal immigranten uit deze groep – dat wil zeggen in Nederland geboren personen die na hun vertrek weer terugkeren – sinds 1999 voortdurend gedaald (grafiek 1). Het aandeel van de terugkerende immigranten in het totaal aantal emigranten varieert sterk: tussen 43 procent in 2003 en 73 procent in 1998.

1. Buitenlandse migratie van personen met geboorteland Nederland, 1995–2003

Staat
Immigratie van personen met geboorteland Nederland naar jaar van vertrek, 1995–2003

Vertrokken in:	Totaal	waarvan weer teruggekeerd in:									Totaal
		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	
	x 1 000	%									
1995	38,9	5,0	13,5	9,0	8,9	5,5	3,6	2,5	1,9	1,2	51,1
1996	40,4		5,1	12,3	10,2	8,4	4,9	3,3	2,3	1,7	48,3
1997	37,8			5,3	14,3	9,9	7,8	5,0	3,3	2,2	47,9
1998	36,4				6,2	13,0	9,6	7,5	4,5	3,2	43,9
1999	36,3					5,6	12,2	9,1	7,0	4,0	37,9
2000	38,9						5,1	11,8	8,3	6,1	31,2
2001	42,1							4,6	10,1	6,8	21,6
2002	48,2								3,7	8,6	12,4
2003	58,9									3,0	3,0

Longitudinaal bestand met immigranten en emigranten

Om meer zicht te krijgen op de relatie tussen de immigratie, emigratie en administratieve correcties is een longitudinaal bestand gemaakt met alle immigranten en emigranten met geboorteland Nederland, vanaf 1995 tot en met 2003. Bovendien is voor iedere persoon die op enig moment administratief is afgevoerd, onderzocht of deze persoon later in hetzelfde jaar of eventueel in volgende jaren weer administratief is opgenomen. Is dit niet het geval, dan wordt deze persoon ook tot de emigranten gerekend. Aan de andere kant wordt een persoon die, bijvoorbeeld, in 2001 administratief is afgevoerd en in 2002 weer is opgenomen, *niet* meegeteld. Opgemerkt moet worden dat (zeer) recente vertrekcohorten door deze methode een grotere omvang hebben dan oudere cohorten. De kans dat in 1995 administratief afgevoerde personen inmiddels weer zijn opgenomen (en dus niet langer deel uitmaken van het vertrekcohort 1995) is immers veel groter dan in het geval van de in 2002 of 2003 administratief afgevoerde personen. Zo is ongeveer 40 procent van de administratief afgevoerde personen uit 1995 nog in het vertrekcohort 1995 vertegenwoordigd. Ongeveer 60 procent is sindsdien dus weer opgenomen. Van de personen die in 2002 en 2003 administratief zijn afgevoerd, is daarentegen slechts 20 procent weer opgenomen.

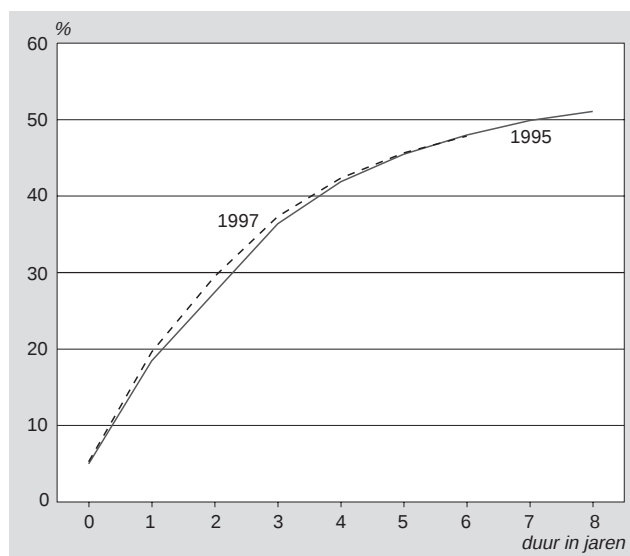
Voor alle vertrokken personen is vervolgens nagegaan of, en zo ja wanneer, ze zijn teruggekeerd naar Nederland. De resultaten daarvan zijn weergegeven in de *staat*.

Voor de duidelijkheid wordt nog vermeld dat de aantallen emigranten (inclusief het saldo van de administratieve correcties) in grafiek 1 en in deze staat niet overeenkomen. In grafiek 1 is het *jaarlijkse* saldo van de administratieve correcties bij de emigratie geteld, om zo het jaarlijkse vertrek te verkrijgen. In de staat is voor elke administratief afgevoerde persoon nagegaan of deze persoon daarna ooit weer administratief is opgenomen.

Het bekende 'retourmigratie-patroon' van immigranten, waarbij naar verhouding het grootste deel na één jaar weer vertrekt (Alders en Nicolaas, 2003), is – in tegenovergestelde richting – ook bij deze groep emigranten zichtbaar. Na één jaar keert naar verhouding het grootste deel van de emigranten terug. De terugkeerpercentages na twee jaar zijn echter ook nog aanzienlijk. Van het oudste cohort, de emigranten uit 1995, is iets meer dan de helft tot en met 2003 weer teruggekeerd. Tussen mannen en vrouwen blijken nauwelijks verschillen te bestaan in terugkeerpercentages.

In *grafiek 2* is voor de emigratiecohorten 1995 en 1997 het cumulatieve terugkeerverloop weergegeven.

2. Immigratie van personen met geboorteland Nederland naar jaar van vertrek en verblijfsduur in het buitenland (cumulatief)

Vooraf jongeren keren terug

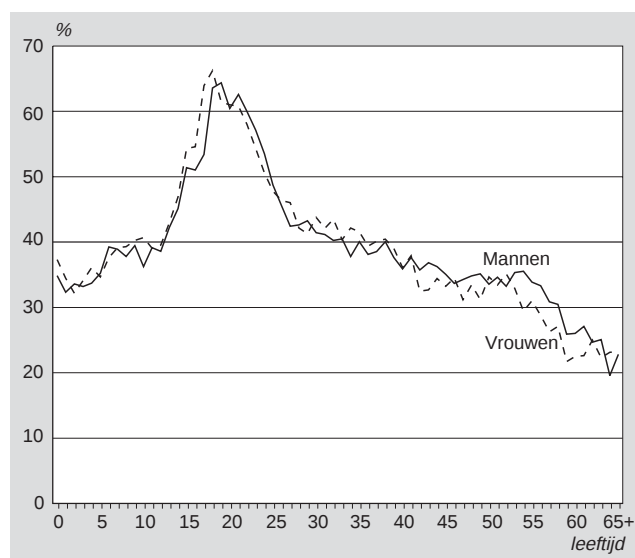
In *grafiek 3* is voor de vertrekcohorten 1995–1999 per leeftijd en geslacht weergegeven hoeveel procent na maximaal vier jaar weer is teruggekeerd. De hoogste terugkeerpercentages doen zich voor in de leeftijden van 17 tot en met 22 jaar. Dit zijn waarschijnlijk studenten die tijdelijk in het buitenland hebben gestudeerd.

Tot het 20^e levensjaar blijken vrouwen gemiddeld iets vaker terug te keren dan mannen. Vanaf 40-jarige leeftijd zijn het de mannen die iets vaker terugkeren.

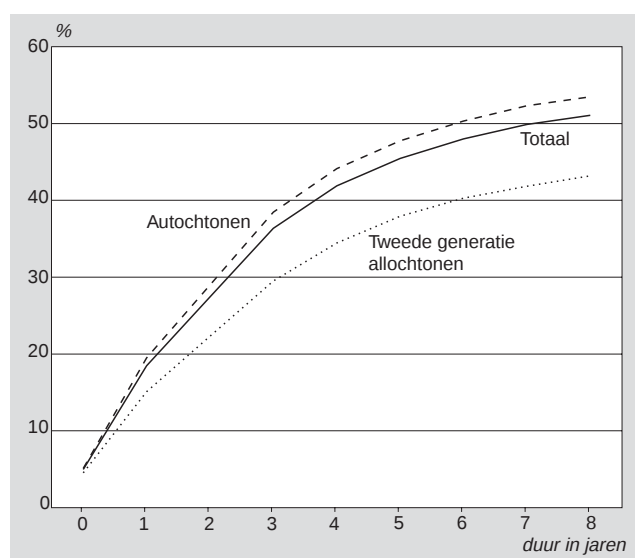
Autochtonen keren vaker terug dan allochtonen

Binnen de groep in Nederland geboren personen bestaat een duidelijk verschil in terugkeergeneigdheid tussen autochtonen en allochtonen: autochtonen keren vaker terug dan allochtonen van de tweede generatie. Uit *grafiek 4* blijkt dat van het totale vertrekcohort 1995, bestaande uit 29,8 duizend autochtonen en 9,0 duizend allochtonen, inmiddels bijna 55 procent van de autochtonen en bijna 45 procent van de allochtonen weer is teruggekeerd.

3. Percentage in Nederland geboren emigranten dat na vier jaar weer is teruggekeerd, naar geslacht en leeftijd bij vertrek, gemiddelde 1995–1999

4. Immigratie van personen met geboorteland Nederland naar herkomstsgroepering en verblijfsduur in het buitenland (cumulatief), vertrekcohort 1995

Tussen de landen van bestemming bestaan eveneens grote verschillen in de terugkeerpercentages. Personen die naar Turkije, Marokko, Suriname, de Nederlandse Antillen en Aruba of Indonesië emigreren, keren vaker dan gemiddeld terug naar Nederland (*grafiek 5*). Dit geldt zowel voor de autochtonen als voor de tweede generatie allochtonen die naar deze landen emigreren. Het terugkeerpercentage van emigranten uit de EU- en EFTA-landen, voor een groot deel arbeidsmigranten, ligt vrijwel op het gemiddelde niveau. Opvallende uitzondering hierin is Duitsland, vanwaar bijna 60 procent weer terugkeert. Dit is ongeveer 12 procentpunten hoger dan het terugkeerpercentage uit bijvoorbeeld België of Frankrijk. Oorzaak hiervan is het feit dat de emigratie naar Duitsland, vergeleken met België en Frankrijk, voor een groter deel uit jongeren bestaat (die meer dan gemiddeld terugkeren).

Een dergelijk verschil is ook te zien bij de specifieke emigratielanden Australië, Canada, Nieuw-Zeeland, de Verenigde Staten en Zuid-Afrika. Gemiddeld komt uit deze vijf landen de helft weer terug, maar dit aandeel varieert van bijna 30 procent voor Canada en Nieuw-Zeeland tot 56 procent voor Australië en de Verenigde Staten. Emigranten naar Australië en de Verenigde Staten zijn jonger dan emigranten naar Canada en Nieuw-Zeeland. Bovendien hebben de jongeren die naar Canada of Nieuw-Zeeland emigreren veel vaker het doel om zich er langdurig te vestigen dan jongeren die naar Australië of de Verenigde Staten emigreren.

Literatuur

Alders, M. en H. Nicolaas, 2003. Een derde van de immigranten binnen zes jaar weer vertrokken. *Bevolkingstrends* 51(1), blz. 45–48. CBS, Voorburg/Heerlen.

5. Percentage in Nederland geboren emigranten in 1995 dat na acht jaar weer is teruggekeerd naar land van bestemming

